

מרכז קטיף
להנצחת מורשת
גוש קטיף וצפון השומרון

יחד בסיפור הישראלי

למה אנחנו רבים? מערך שיעור בנושא המחלוקת בעם ישראל לכיתות תיכון

כתיבה: הרב ד"ר שוקי רייס, ראש החוג וראש מיזם התנ"ך, המכללה האקדמית הרצוג

רציונל:

ביחד ננצח? בזמן מלחמה לכולם ברור שחייבים לשמור על האחדות ביננו אבל איך אפשר להיות ביחד שיש כל כך הרבה מחלוקות? איך אפשר להתנהל בתוך מחלוקת בלי לפתח שנאה? הפסוק: "וישבו לאכול לחם" (בראשית ל"ז כה) מלמד אותנו כלי מאוד חשוב בניהול מחלוקת גם כשאני חולק בכל מאודי על מישהו אחר אינני יכול לפתח אדישות אליו. עלי ללמוד להתבונן בו כמו אל אח להמשיך לאהוב אותו להבין את המקור הערכי והטוב שממנו הוא שואב את עמדתו. הסרט והמערך הבא באים לת לנו כלים להתנהלות בתוך מחלוקת.

תולדות עם ישראל רצופים באירועים שהייתה בהם מחלוקת פנימית, יריבות בין שבטית, ממלכה שהתפלגה לשנים (אחרי מות שלמה), ומלחמת אחים שהביאה לחורבן הבית השני. סיפורים כגון: יפתח מול שבט אפרים, מלחמת האחים לאחר סיפור פילגש בגבעה, התפלגות הממלכה בין ישראל ליהודה לאחר מות שלמה ושריפת מחסני התבואה על ידי הקנאים בשלהי הבית השני, הם מקצת מן האירועים המעידים על תופעה חוזרת וקשה בתולדות עמנו שלמרבה הצער נחשפנו אליה גם בדורנו החל ברצח רבין ובהתנתקות וכלה במאורעות שקדמו למלחמת שמחת תורה ושניצניה מבעבעים מפעם לפעם גם בימים טרופים אלו.

המערך שלפניכם, מבקש לבחון בדרך תורנית את מקצת מן הגורמים והמאפיינים לתופעת המחלוקת בישראל על מנת להציע כיוונים להתמודדות עמה. המערך כולל עיון במקורות ופעילויות הקשורות לכך. במרכז המערך נציע צפיה בסרטון שעוסק בתופעת המחלוקת לאורך ההיסטוריה עד ימינו ממש.

המערך מיועד לכיתות תיכון והוא מוקדש ליום גוש קטיף (כ"ב בשבט) במערכת החינוך. מערך השיעור נע בין פרשיות השבוע 'בשלח' ו'יתרו' כהצעת אפשרות לחיבורו לעיוני פרשת השבוע או לכל מסגרת חינוכית אחרת שתבחרו בה.

מרכז המבקרים בניצן

ימים א'-ה' 09:00-16:00 | יום ו' בתיאום מראש
Info@merkazkatif.co.il
www.mkatif.org

מרכז קטיף: 8947 *

חפשו אותנו ב- מרכז קטיף

מרכז קטיף
להנצחת מורשת
גוש קטיף וצפון השומרון

יחד בסיפור הישראלי

למה אנחנו רבים? מערך שיעור בנושא המחלוקת בעם ישראל לכיתות תיכון

כתיבה: הרב ד"ר שוקי רייס, ראש החוג וראש מיזם התנ"ך, המכללה האקדמית הרצוג

חלק ראשון - גורמי המחלוקת

דיון בקבוצות (15 דקות)
על מה נחלקים?

בפרשת השבוע פרשת בשלח, מתוארת תגובת ישראל כתוצאה מיראתם מפני המצרים הרודפים אותם לים סוף.

(וי) ופרעה הקריב וישאו בני ישראל את עיניהם והנה מצרים נסע אחריהם ויראו מאד ויצעקו בני ישראל אל ה': (יא) ויאמרו אל משה המבלי אין קברים במצרים לקחתנו למות במדבר מה זאת עשית לנו להוציאנו ממצרים: (יב) הלא זה הדבר אשר דברנו אליך במצרים לאמר חדל ממנו ונעבדה את מצרים כי טוב לנו עבד את מצרים ממתנו במדבר: (יג) ויאמר משה אל העם אל תיראו התיצבו וראו את ישועת ה' אשר יעשה לכם היום כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תסיפו לראתם עוד עד עולם: (יד) ה' ילחם לכם ואתם תחרישון: (שמות י"ד י"ד)

ניתן לראות שתגובת ישראל כוללת זעקה לה' ואמירה קשה למשה. מבלי להיכנס להיבטים פרשניים שמקומם בשיעור תורה ואינם מעניינו של מערך זה שעוסק בשיח רעיוני ורלוונטי המתבסס על דברי חז"ל ועל רוח הזמן בו אנו נמצאים. חז"ל רואים בתגובה המפורטת של ישראל קולות של קבוצות שונות בתוך העם. נקרא את הדברים במכילתא דרשב"י:

ה' ילחם לכם - בארבע כתות עמדו ישראל על הים,
אחת אומרת נפול לים,
ואחת אומרת נחזור למצרים,
ואחת אומרת נעשה מלחמה,
ואחת אומרת נצוח כנגדן
זו שאמרה נפול לים אמר להן התיצבו וראו את ישועת ה',
וזו שאמרה נחזור למצרים אמר להם לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם,
וזו שאמרה נעשה מלחמה אמר להם ה' ילחם לכם,
וזו שאמרה נצוח כנגדן אמר להם ואתם תחרישון. (מכילתא דרשב"י יח)

מרכז המבקרים בניצן

ימים א'-ה' 09:00-16:00 | יום ו' בתיאום מראש
Info@merkazkatif.co.il
www.mkatif.org

מרכז קטיף: 8947 *

חפשו אותנו ב- מרכז קטיף

מרכז קטיף
להנצחת מורשת
גוש קטיף וצפון השומרון

יחד בסיפור הישראלי

למה אנחנו רבים? מערך שיעור בנושא המחלוקת בעם ישראל לכיתות תיכון

כתיבה: הרב ד"ר שוקי רייס, ראש החוג וראש מיזם התנ"ך, המכללה האקדמית הרצוג

- המדרש מחלק את האמירות של ישראל ואת משפטי התגובה של משה בשם ה' לארבע מפלגות (כיתות) שכל אחת טוענת משהו אחר. שתיים מהן מביעות יאוש התגובה הקשה מכולן: **ניפול לים** - יאוש מוחלט שמשמעותו התאבדות, תגובה מתונה יותר: יאוש מפני אפשרות הישועה והבעת רצון לכניעה מול המצרים, חזרה למצרים, לעבדות.
3. הכת השלישית, בוחרת בעמדה קיצונית הפוכה לקודמותיה: לבחור בדרך המלחמה כלומר לנקוט בעמדה לאומית הבאה מתוך תעוזה.
4. הכת הרביעית, כך נראה, בוחרת בדרך דתית-אמונית, בדרך הזקקה והתפילה לה, (אם כי ייתכן שהכת הרביעית נוקטת בדרך הצווחה/הצעקה, אולי כלפי ההנהגה, אולי כלפי שאר העם ואולי כלפי שמים. המשפט: 'נצוח כנגדך' נשמע כאילו מופנה כלפי שלוש הכתות האחרות).

מעניין שהמענה שניתן לארבע הכיתות, אינו תומך באף אחת מהכיתות (גם לא זו שהציעה להילחם או שזעקה לה) וגם אינו מגנה אף אחת מהן, אלא נותן להן מענה רוחני ומעשי. כאילו לומר - הכיוונים המנוגדים שכל אחת מהכתות מציעה, אינם מתקבלים. על הכתות השונות ללכת בדרך אחת, שיש בה אמון כלפי שמים וכלפי משה. זאת ניתן ללמוד ולראות מתוך חתימת הפרשה בה נאמר: "ויאמינו בה' ובמשה עבדו".

כשמנסים לנתח את הגורמים לטענות השונות כמובן שניתן להסבירם באופן פסיכולוגי פשוט. עם ישראל היה נתון בחרדה, וחרדה יוצרת לחץ ותגובות אנושיות ועממיות שונות, הנובעות כפי הנראה ממבנה האישיות, מהחינוך וממידת האמונה ועוד.

אולם חז"ל בחרו לקטלג את הפניות תחת הכותרת כמות היינו להסביר את התגובות כתגובות סטריאוטיפיות של אבות טיפוס חברתיים ואנושיים. כאילו לומר: ישנם מאפיינים קבוצתיים המונעים מהשקפות שונות, שבאות לידי ביטוי בהקשרים לאומיים, היסטוריים שונים. תוקף דברי חז"ל נראה רלוונטי יותר מתמיד בימים אלו. מדהים לראות עד כמה ניתן לזהות את הקולות השונים הנשמעים כיום בויכוחים ברשתות החברתיות, במחאות הרחוב ומעל גבי אמצעי התקשורת השונים.

מרכז המבקרים בניצן

ימים א-ה' 09:00-16:00 | יום ו' בתיאום מראש
Info@merkazkatif.co.il
www.mkatif.org

מרכז קטיף: 8947 *

חפשו אותנו ב- מרכז קטיף

מרכז קטיף
להנצחת מורשת
גוש קטיף וצפון השומרון

יחד בסיפור הישראלי

למה אנחנו רבים? מערך שיעור בנושא המחלוקת בעם ישראל לכיתות תיכון

כתיבה: הרב ד"ר שוקי רייס, ראש החוג וראש מיזם התנ"ך, המכללה האקדמית הרצוג

אין עניינו של מערך חינוכי לעסוק בשאלות פוליטיות ו/או לייצר דיון שטחי על המצב. יחד עם זאת נדמה שישנה חשיבות גדולה לנסות ולהבין את הקולות השונים, לתת להם מקום מסוים ובעיקר ליצור בקרב הלומדים, תגובות שיש בהם התמודדות עם מצבי לחץ ומחלוקת בעם ישראל.

אנו מציעים לחלק את הכיתה לארבעה חלקים בהתאם לכיתות. כל קבוצה תנסה להרחיב את הנאמר על ידי אחת הכתות. לנסות ולפתח את הטענות העומדים מאחורי השקפתם, ולתת להם מימד מסוים של רלוונטיות לימינו אנו. הכוונה היא שכל קבוצה תנסה לייצג את הגישה אותה היא קיבלה, באופן המלא ביותר גם אם היא לא מזדהה איתה השקפתית או פוליטית.

אנו מציעים לתת לחלק זה - עשר דקות של דיון ועוד חמש דקות של יצירת תוצר כלשהו: סטיקר, תמונה לפוסטר/חולצה שמשקפת את העמדה שהכת מייצגת.

לאחר מכן נציג את התוצר בפני המליאה והכיתה כולה. אין עניינו של חלק זה להכריע או לשפוט בסוגיה קשה זו. יכולת ההקשבה היא חלק ממטרת הפעילות, ברוח הדברים של הרב קוק באורות ישראל בהעשרה ליחידה זו.

מרכז המבקרים בניצן

ימים א'-ה' 09:00-16:00 | יום ו' בתיאום מראש
Info@merkazkatif.co.il
www.mkatif.org

מרכז קטיף: 8947 *

חפשו אותנו ב- מרכז קטיף

מרכז קטיף
להנצחת מורשת
גוש קטיף וצפון השומרון

יחד בסיפור הישראלי

למה אנחנו רבים? מערך שיעור בנושא המחלוקת בעם ישראל לכיתות תיכון

כתיבה: הרב ד"ר שוקי רייס, ראש החוג וראש מיזם התנ"ך, המכללה האקדמית הרצוג

חלק שני - מאפייני המחלוקת לאורך ההיסטוריה סרטון ודיון קצר (10 דקות)

בחלק זה נצפה בסרטון קצר שנעשה על ידי מרכז קטיף. הסרט עוסק בסיפור מכירת יוסף כאב טיפוס למחלוקות לאורך ההיסטוריה. אנו מציעים לצפות יחדיו בסרטון, ולקיים דיון קצר לאחריו.

שם הסרט: "וישב לאכול לחם"
הסרטון הופק לפני שלוש שנים והוא זכה לצפיות רבות בשל הרלוונטיות שלו לאירועים רבים המתרגשים עלינו מפעם לפעם, ולא לטובה....

לצד הסרטון מוגש בפניכם מערך ללמידה עצמאית, שניתן לעשות בו שימוש נלווה למערך הנוכחי לשיקול דעתו של המורה, ובוודאי שניתן לקחת מתוכו רעיונות והרחבות למערך הנוכחי, לפי טעמכם ורצונכם.

מרכז המבקרים בניצן

ימים א'-ה' 09:00-16:00 | יום ו' בתיאום מראש
Info@merkazkatif.co.il
www.mkatif.org

מרכז קטיף: 8947 *

חפשו אותנו ב- ☎ מרכז קטיף

מרכז קטיף
להנצחת מורשת
גוש קטיף וצפון השומרון
יחד בסיפור הישראלי

למה אנחנו רבים? מערך שיעור בנושא המחלוקת בעם ישראל לכיתות תיכון

כתיבה: הרב ד"ר שוקי רייס, ראש החוג וראש מיזם התנ"ך, המכללה האקדמית הרצוג

במהלך הסרטון נפגש הצופה עם שמונה דמויות המייצגות מאבק חברתי ופנימי לאורך ההיסטוריה (התמונות המצורפות לקוחות מתוך המערך הנזכר. כל אחת מהדמויות ניצבת מול דמות אחרת שנמצאת בתוך הבור (הכותרות מתחת לתמונות מציגות אותן) במערך ישנן הפניות לערכים בויקיפדיה המרחיבים בנוגע לאירועים המדוברים):

חייל צה"ל (1948) - איש
אצ"ל אלטלנה

מתנגד מאה 18 - מול
חסיד ההתנגדות לחסידות

קנאי - מול חכם מתון קנאים
בית שני

אח של יוסף - יוסף

דתי לאומי בעל השקפות ימין -
חילוני בעל השקפות שמאל

חילוני בעל השקפות שמאל -
מתנחל.

חייל צה"ל 2005 - תושב גוש
קטיף

חסיד (חרדי) קיצוני - מול פעיל
ציוני היחסים בין 'הישוב הישן'
לבין 'הישוב החדש'

במסגרת המערך הנוכחי אנו מציעים לא להקדיש זמן רב ללימוד ולניתוח הדמויות והאירועים ההיסטוריים שליוו אותן אלא לומר מילים קצרות על האירועים והדמויות בהתאם להתעניינות התלמידים בנושא. המטרה העיקרית לשימוש בסרטון היא עיסוק בסוגיית הניכור והשנאה שקיימים בין המחנות השונים שבאים לידי ביטוי בסמלים המיוצגים על ידי הדמויות של הסרט.

מרכז המבקרים בניצן

ימים א'-ה' 09:00-16:00 | יום ו' בתיאום מראש
Info@merkazkatif.co.il
www.mkatif.org

מרכז קטיף: 8947 *

חפשו אותנו ב- ☑ מרכז קטיף

מרכז קטיף
להנצחת מורשת
גוש קטיף וצפון השומרון

יחד בסיפור הישראלי

למה אנחנו רבים? מערך שיעור בנושא המחלוקת בעם ישראל לכיתות תיכון

כתיבה: הרב ד"ר שוקי רייס, ראש החוג וראש מיזם התנ"ך, המכללה האקדמית הרצוג

אנו מציעים לשאול בכיתה: מהו נושא הסרט? או למה הוא נקרא: "וישבו לאכול לחם"? התשובה לכך, שהאיזכור של אכילת הלחם על ידי האחים בתורה, בשולי הבור בו זעק יוסף לעזרה (כך אנו למדים מדברי האחים בהמשך הסיפור) בולט מאד בפסוקים ומבטא כפי הנראה אדישות, ניכור ואולי גם שנאה ואכזריות של האחים כלפי יוסף. העיסוק לאורך כל הדמויות בסרטון בנושא האוכל, מדגישות נושא זה. (כיוון פרשני ביקורתי כלפי האחים ניתן למצוא בדברי הספורנו על פסוקים אלו)

אנו ממליצים לשאול: מהי לדעתכם זהותו של הדמות בת זמננו שמראינת את הדמויות ההיסטוריות לאורך הסרטון? **התשובה:** זוהי דמות ניטרלית שמתקשה להבין את מניעי השסע והניכור של הדמויות ויתר על כן קושי להבין מנין היכולת לאכול בזמן שאח נמצא בתוך הבור. כובע הקסקט על ראשה של הדמות, מסמל את הניטרליות שלו ומנסה לנטרל את הדעות הקדומות בנוגע להקשר הפוליטי והחברתי המזוהה בדרך כלל באמצעות הלבוש וניכרת כל כך ביחס לדמויות המשוחקות בסרטון. התוכחה הסמויה הנשמעת על ידי הדמות מבקשת להביע את העמדה המתנגדת לניכור, לשסע החברתי ולסכנה של מלחמת אחים.

יש לציין שהדמות האחרונה בסרטון - הנער חבוש הכיפה, מייצגת את קהל היעד שאליו נוצר סרטון זה: נערים ונערות בני הציונות הדתית. הבחירה בדמות זו לחתום את הסרטון דווקא נועדה כדי לפתח בקרב הצופה רגישות והזדהות עם אחים במצוקה, גם אם דעותיה והשקפותיה הפוליטיות זרות ולא מקובלות.

מרכז המבקרים בניצן

ימים א'-ה' 09:00-16:00 | יום ו' בתיאום מראש
Info@merkazkatif.co.il
www.mkatif.org

מרכז קטיף: 8947 *

חפשו אותנו ב- מרכז קטיף

מרכז קטיף
להנצחת מורשת
גוש קטיף וצפון השומרון

יחד בסיפור הישראלי

למה אנחנו רבים? מערך שיעור בנושא המחלוקת בעם ישראל לכיתות תיכון

כתיבה: הרב ד"ר שוקי רייס, ראש החוג וראש מיזם התנ"ך, המכללה האקדמית הרצוג

חלק שלישי - כיצד מתמודדים עם מחלוקת

(העשרה לפי רמת הכיתה - 15 דקות)

(ראה הרחבה עמ' 11-13)

אנו מציעים למורה לשקול האם החלק השלישי, העיוני מתאים לרמת הכיתה ולזמן המוקדש ליחידה המוצעת, יש אפשרות ללומדו בקצרה או לבחור בחלופה אחרת מתוך הנספח המציע מקורות ואפשרויות נוספות לסגור את השיעור)

בחלק זה נעייין בחלק ממאמר עיוני של הרב קוק באורות ישראל העוסק ביסודות המחלוקת בכלל ובישראל בפרט. המאמר של הרב אינו קל כך כך, ולכן אנו מביאים אותו בפניכם בקיצור ועם אפשרות לקרוא אותו בעברית קלה יותר. מומלץ לתת לתלמיד מתנדב לקרוא בקול את הקטע המדובר. המורה יבחר את הדרך המתאימה ללמוד קטע זה:

הראייה קוק, אורות התחיה י"ח

שלשה כחות מתאבקים כעת במחנינו, המלחמה ביניהם נכרת היא ביותר בארץ ישראל, אבל פעולתם היא פעולה נמשכת מחיי האומה בכלל, ושרשיהם קבועים הם בתוך ההכרה החודרת במרחבי רוח האדם. אומללים נהיה אם את שלשת הכחות הללו, - שהם מוכרחים להאחד אצלנו, לסייע כ"א את חברו ולשכללו, שיבצר כל אחד מהם את הקצוניות שחברו יוכל להביא בצורה מקולקלת, כשלא יסויג דרכו, - נניח בפזורם, במרידתם זה על זה, ובהחלקם כל אחד למחנה מיוחד, העומדת כצר למחנה השניה. **הקודש, האומה, האנושיות**, - אלה הם שלשת התביעות העקריות, שהחיים כולם, שלנו ושל כל אדם, באיזו צורה שהיא, מורכבים מהם. איך שהן מניותיה של ההרכבה הזאת, אם חלק אחד מאלה תופס מקום פחות או יותר עקרי, אצל איזה יחיד או אצל איזה צבור, אבל לא נמצא ולא נוכל למצוא שום צורה קבועה של חיים אנושיים, שלא תהיה מורכבת משלשתם. ההתמזגות הדרושה של שלשה התביעות הגדולות הללו מוכרחת היא לבא בכל קבוצה, שיש לה תקוה של חיים עתידיים, וכשאנו סוקרים בחיינו ורואים אנו, שהכחות הללו, למרות תעודת התמזגותם, הולכים הם ונפרדים, הננו נקראים לבוא להצלה.

שכתוב דברי הרב קוק לשפה עממית:

שלשה כחות נאבקים כעת בעם ישראל, רואים את המאבק הזה יותר מכל בארץ ישראל, אבל פעולתם היא פעולה הנמשכת מחיי עם ישראל בכל הדורות, והשורש של המאבק הזה נמצא ברוח כל אדם ואדם בכלל (ולא רק בישראל). אומללים נהיה אם לא נצליח לאחד את שלשת הכחות הללו, ושכל אחד יסייע לחברו (למחנה האחר) ולהביא לשיפורו ולשכלולו. כל מחנה חייב לחזק ולתקן את הקיצוניות שחברו יוכל להביא בצורה מקולקלת ולא נכונה, כשהכח הקיצוני הזה לא יתאזן ויקבל את הגבול הנכון

מרכז המבקרים בניצן

ימים א'-ה' 09:00-16:00 | יום ו' בתיאום מראש
Info@merkazkatif.co.il
www.mkatif.org

מרכז קטיף: 8947 *

חפשו אותנו ב- מרכז קטיף

מרכז קטיף
להנצחת מורשת
גוש קטיף וצפון השומרון

יחד בסיפור הישראלי

למה אנחנו רבים? מערך שיעור בנושא המחלוקת בעם ישראל לכיתות תיכון

כתיבה: הרב ד"ר שוקי רייס, ראש החוג וראש מיזם התנ"ך, המכללה האקדמית הרצוג

שלו. ישנה סכנה גדולה במרידתם זה על זה, ובהיחלקם כל אחד למחנה מיוחד, העומד כצר (כאויב) למחנה השני. **הקודש, האומה, האנושיות**, - אלה הם שלשת התביעות העקרויות (התפיסות וההשקפות העיקריות), שהחיים כולם, שלנו ושל כל אדם, באיזו צורה שהיא, מורכבים מהם. אבל לא נמצא ולא נוכל למצוא שום צורה קבועה של חיים אנושיים, שלא תהיה מורכבת משלשתם. ההתמזגות הדרושה של שלשה התביעות הגדולות הללו מוכרחת היא לבא בכל קבוצה, שיש לה תקווה של חיים עתידיים (תקווה ושאיפה אופטימית לקיום חברתי), וכשאנו סוקרים בחיינו ורואים אנו, שהכחות הללו, למרות תעודת התמזגותם, הולכים הם ונפרדים, הננו נקראים לבוא להצלה.

על פי דברי הרב, עם ישראל נחלק באופן כללי וסכמטי, לשלוש מפלגות מרכזיות, האחת היא מפלגת הקודש, כלומר מפלגה דתית (חרדית) השניה מפלגה לאומית (מה שקוראים היום ימין 'מלא על מלא', השמה את האומה וגם את הארץ במקום הראשון, והמפלגה השלישית דוגלת בדרך האנושיות הכללית (מה שמכונה היום שמאל ליברלי) והוא הכח המניע את פעילותה. כמובן שאנו מכירים אפשרויות ומפלגות ביניים או מפלגות מרכז מורכבות יותר. אולם באופן כללי ניתן לומר, ששלושת הכוחות הללו מרכיבים את השקפות העולם היסודיות הקיימות בחברה הישראלית גם בימינו. החידוש של הרב קוק במאמרו שעלינו לדעת שלכל אחת משלוש ההשקפות הללו יש קול אמיתי ונכון שאין לשוללו. השאיפה היא שכולנו נכיל את שלוש הכוחות הללו ונדע לאזן ביניהם באופן הנכון והמדויק. על פי דברי הרב תפקידו של כל אחד מהכוחות הללו לאזן את הכח העומד ממולו. אולם, בשל המרחק וההבדל האידיאולוגי בין הכוחות הללו עלולה להתפתח שנאה וקיטוב, הגורמים לפילוג ולחוסר תקשורת ואיזון בין הכוחות וחס ושלום לסכנה של חורבן אפשרי. על מנת לאחד את עם ישראל, אומר הרב צריך להכיר בכח המאזן הקיים בכל אחד מהכוחות ורק אז נוכל להגיע אל השלמות ההרמונית.

אנו מציעים לקיים דיון קצר בכיתה על המאמר של הרב, לתת לתלמידים לטעון את טענותיהם ולנסות לדלות מהם את היתרון שיש בכל אחד מהכוחות הללו, ולנסות להבין את החשיבות של האיזונים האפשריים בין הכוחות הללו. במובן מסוים ניתן לקשור בין החלוקה הזאת שבין הכוחות ובין המדרש בו פתחנו את שיעורנו המחלק את עם ישראל לארבע כתות. זו שצווחת כלפי שמים, דומה ומקבילה למפלגת הקודש, זו שמציעה להילחם, מזכירה את הכח הלאומי (הימני) ואפשר, ויש לומר זאת בזהירות שהכתות שמביעות את היאוש ומציעות לוותר, אוחזות בגישה שניתן לזהותה עם השמאל, לאנושיות, לזו שמביעה חשש מפני הפגיעה באויב או בישראל.

יצויין שכמו בדברי הרב גם המדרש, לא בוחר בדרך הנכונה יותר מבין הכתות אלא מבקש לאחד אותם לכח אחד.

כיוון מחשבתי זה, מוליך אותנו אל חלקו הרביעי והאחרון של מערך השיעור, שלוקח אותנו אל פרשת ויתרו.

מרכז המבקרים בניצן

ימים א'-ה' 09:00-16:00 | יום ו' בתיאום מראש
Info@merkazkatif.co.il
www.mkatif.org

מרכז קטיף: 8947 *

חפשו אותנו ב- מרכז קטיף

מרכז קטיף
להנצחת מורשת
גוש קטיף וצפון השומרון

יחד בסיפור הישראלי

למה אנחנו רבים? מערך שיעור בנושא המחלוקת בעם ישראל לכיתות תיכון

כתיבה: הרב ד"ר שוקי רייס, ראש החוג וראש מיזם התנ"ך, המכללה האקדמית הרצוג

חלק רביעי - חתימה - הדרך אל האחדות 5 דקות

בתיאור ההליכה של עם ישראל להר סיני נאמר:

"וַיִּסְעוּ מִרְפִּידִים וַיָּבֹאוּ מִדְּבַר סִינִי וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַר וַיִּחַן שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגְדַת הָהָר" (שמות י"ט ב)

וַיִּחַן שָׁם יִשְׂרָאֵל - כָּל מְקוֹם שֶׁהוּא אוֹמֵר וַיִּסְעוּ וַיַּחֲנוּ נוֹסְעִים בְּמַחְלֶקֶת וְחוֹנִים בְּמַחְלֶקֶת אֲבָל כָּאֵן הַשָּׁוֶה כָּלָם לֵב אֶחָד, לְכֹן נֶאֱמַר: "וַיִּחַן שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגְדַת הָהָר" מכילתא דרי"ש

המדרש שלפנינו מזהה כמובן את ההבחנה הלשונית שבין **הנסיעה, הביאה והחניה** בלשון רבים עד הר סיני ובין **"ויחן"** - לשון היחיד שמאפיינת את הישיבה בהר סיני. כפי הנראה המדרש גם מזהה את המאורעות שקדמו לפרשת הר סיני, שנתגלו בהן חולשות של תלונות ועמידה רפויה במלחמת עמלק. במאורעות אלו נתגלו כוחות של חולשה (הנדרשים על ידי חז"ל בשם: רפידים: "אין רפידים אלא שרפו ידיהם מן התורה, ולפיכך עמלק בא עליהם" - תנחומא) לעומת האחדות המופלאה שנתגלתה סביב הר סיני, של קבלת התורה בצורה מאוחדת של כלל ישראל.

אנו מציעים לשאול את התלמידים, מהי ההבחנה בין המציאות שקדמה להר סיני, שניכרת הייתה לפני חציית ים סוף, ומעט לאחריו ובין המציאות שנתגלתה בהר סיני. כיצד ניתן להבין את האחדות ששררה תחת הר סיני.

התשובה שאנו מציעים על דרך המהלך שהוצע בשיעור זה. שהאמון שהתפתח בקריעת ים סוף והערכים המשותפים שנתגלו תחת הר סיני הם אלו שאיפשרו את האחדות הזאת.

כמובן שאנו מאמינים בני מאמינים שכוחה של האומה הוא בתורתה בדרך שניתנה לנו בסיני. אולם, גם אם חלקים בתוך עמנו אינם שותפים לתפיסה האמונית והדתית שאנו אווזים בה. עדיין ניתן למצוא את הערכים המשותפים, את נקודות האיזון בין הכוחות כדברי הרב, ובעיקר לגלות אמפתיה לסבלו של אח או של קבוצה בעמנו המצויים בשלב זה או אחר בתוך הבור. הדרך לאחדות עוברת דרך הניסיון למצוא את נקודות השיתוף הקיימות בעם ישראל, ובאמצעות האמפתיה ונכונות למסירות הנפש שנתגלתה בחודשים האחרונים של חיילי ישראל ושל חלקים רבים בעם ישראל שהיו נכונים לעשות הרבה איש למען רעהו.

מרכז המבקרים בניצן

ימים א'-ה' 09:00-16:00 | יום ו' בתיאום מראש
Info@merkazkatif.co.il
www.mkatif.org

מרכז קטיף: 8947 *

חפשו אותנו ב- מרכז קטיף

מרכז קטיף
להנצחת מורשת
גוש קטיף וצפון השומרון

יחד בסיפור הישראלי

למה אנחנו רבים? מערך שיעור בנושא המחלוקת בעם ישראל לכיתות תיכון

כתיבה: הרב ד"ר שוקי רייס, ראש החוג וראש מיזם התנ"ך, המכללה האקדמית הרצוג

נספחי מקורות והעשרה:

אנו מציעים לסיים את המערך, בהפניה לאחד מהסיפורים הרבים שנתפרסמו בחודשים האחרונים שניתן לראות בהם גבורה ומסירות נפש של אחד כלפי רעהו, של הבנה שיש לגלות רגישות גדולה יותר לקולו של האחר, ולהימנע ככל האפשר משנאה וקיטוב.

דוגמאות לקטעים מעין אלו:

כתבתה של יפעת ארליך בעיתון 'ישראל היום' על איריס חיים אימו של החטוף שנהרג על ידי חיילי צה"ל שאמרה: 'איבדתי בן אבל הרווחתי עם', או לבחור **בסיפורו של אלחנן קלמנון הי"ד** שנסע לקיבוץ בארי ומסר את נפשו למען הצלת בני הקיבוץ שעמדו מול התופת.

הצעות נוספות להרחבות ולהפניות בכיווני הוראה ולמידה הקשורים למהלך הזה

1. נבואת עץ יהודה ועץ יוסף בספר יחזקאל ל"ז - ניתן ללמוד את דברי הנבואה ביחזקאל או להסתפק בהפניה **ללמידה קצרה** בפוסט שנכתב על הפרשנות לנבואה זו.
2. **"הנה עם"** - פוסט קצר שנכתב על פרשת שמות- אחדותנו מתגלית בעיקר מול שונאינו, מדוע?

נספח מקורות" מאמרו של הרבי"ה קוק:

>> | אורות · אורות התחיה · פרק יח | <<

שלשה כחות מתאבקים כעת במחנינו, המלחמה ביניהם נכרת היא ביותר בארץ ישראל, אבל פעולתם היא פעולה נמשכת מחיי האומה בכלל, ושרשיהם קבועים הם בתוך ההכרה החודרת במרחבי רוח האדם. אומללים נהיה אם את שלשת הכחות הללו, - שהם מוכרחים להאחד אצלנו, לסייע כ"א את חברו ולשכללו, שיבצר כל אחד מהם את הקצוניות שחברו יוכל להביא בצורה מקולקלת, כשלא יסויג דרכו, - נניח בפזורים, במרידתם זה על זה, ובהחלקם כל אחד למחנה מיוחד, העומדת כצר למחנה השניה. הקודש, האומה, האנושיות, - אלה הם שלשת התביעות העקריות, שהחיים כולם, שלנו ושל כל אדם, באיזו צורה שהיא, מורכבים מהם. איך שהן מניותיה של ההרכבה הזאת, אם חלק אחד מאלה תופס מקום פחות או יותר עקרי, אצל איזה יחיד או אצל איזה צבור, אבל לא נמצא ולא נוכל למצוא שום צורה קבועה של חיים אנושיים, שלא תהיה מורכבת משלשתם. ההתמזגות הדרושה של שלשה התביעות הגדולות הללו מוכרחת היא לבא בכל קבוצה, שיש לה תקווה של חיים עתידיים, וכשאנו סוקרים בחיינו ורואים אנו, שהכחות הללו, למרות תעודת התמזגותם, הולכים הם ונפרדים, הננו נקראים לבוא להצלה. יסודתו של הפירוד היא בצדדים השליליים שכל כח רואה בחברו, והצדדים

מרכז המבקרים בניצן

ימים א'-ה' 09:00-16:00 | יום ו' בתיאום מראש
Info@merkazkatif.co.il
www.mkatif.org

מרכז קטיף: 8947 *

חפשו אותנו ב- מרכז קטיף

מרכז קטיף
להנצחת מורשת
גוש קטיף וצפון השומרון

יחד בסיפור הישראלי

למה אנחנו רבים? מערך שיעור בנושא המחלוקת בעם ישראל לכיתות תיכון

כתיבה: הרב ד"ר שוקי רייס, ראש החוג וראש מיזם התנ"ך, המכללה האקדמית הרצוג

השליליים מצד עצמם באמת אינם ראויים לשמם זה, כי בכל כח בודד, ביחוד נפשי, מוכרחים להיות צדדים שליליים, בפרט בהתפשטותו היתרה על חשבונם של כחות אחרים. בזה אין להפליא בין הקודש ובין החול: הכל נכנס תחת קו המדה והכל צריך משקל, "אפילו רוח הקודש ששורה על הנביאים אינה שורה אלא במשקל". אבל הפירוד במקום שצריכים לאחד מביא לזה, שמעט מעט מתרוקן הרוח, ההכרה החיובית, במעמד הכח המיוחד, לפחות, לאותה האישיות או הקבוצה, הולכת ומתחסרת, מפני הצימוק ההולך ומתגבר באותו הכח המיוחד, הבודד בזרוע נגד טבע הרוח להיות מתאחד עם עוד יסודות המשלימים אותו, ותחתיה באה רק הכרה שלילית לפרנס את החיים, וכל בעל כח מיוחד מלא הוא רק מרץ של אש ביחש לשלילתו של הכח האחר או האחרים שאינו חפץ להכירם. ובאופן חיים כאלה המצב נורא, הרוח מתבוקק, עמדת האמת, הכרתה הפנימית יחד עם אהבתה, מתמוטטת והיא הולכת ונעדרת, ע"י מה שנעשית עדרים עדרים. שלשת הסיעות היותר רשמיות בחיי האומה אצלנו: האחת האורתודוקסית, כמו שרגילים לקראתה, הנושאת את דגל הקודש, טוענת באמץ, בקנאה ובמרירות, בעד התורה והמצוה, האמונה וכל קודש בישראל: השניה היא הלאומית החדשה, הלוחמת בעד כל דבר שהנטיה הלאומית שואפת אליו, שכוללת בקרבה הרבה מהטבעיות הטהורה של נטיות אומה, החפצה לחדש את חיייה הלאומיים, אחרי שהיו זמן רב עלומים בקרבה מתגרת ידה של הגלות המרה, והרבה ממה שהיא חפצה להכיר לטובה את אשר קלטה מרושם רוחם של עמים אחרים, באותה המדה שהיא מכרת שהיא טובה ונאותה גם לה; השלישית היא הליברלית, שהיתה נושאת את דגל ההשכלה בעבר לא רחוק ועדיין ידה תקיפה בחוגים רחבים, היא אינה מתכנסת בחטיבה הלאומית ודורשת את התוכן האנושי הכללי של ההשכלה, התרבות והמוסר ועוד. הדבר מובן, שבמצב בריא יש צורך בשלשת הכחות האלה גם יחד, ותמיד צריכים אנו לשאוף לבוא לידי המצב הבריא הזה, אשר שלשת הכחות הללו יחד יהיו שולטים בנו בכל מלואם וטובם, במצב הרמוני מתוקן שאין בו לא חסר ולא יתר, כי הקודש, האומה והאדם, יתדבקו יחד באהבה אצילית ומעשית, ויחד יתועדו היחידים וגם הסיעות, שכל אחד מהם מוצא את כשרונותיו יותר מסוגלים לחלק אחד משלשת החלקים הללו, בידידות הראויה, להכיר בעין יפה כל אחד את התפקיד החיובי של חברו. אז תהיה ההכרה הזאת הולכת ומשתלמת, עד שלא די שיכיר כל אחד את הצד החיובי, שיש בכל כח, לדבר הגון ומקובל וראוי להשתמש בו, גם להטבה הכללית של מזוג הרוח וגם להטבה הפרטית של בסוסו של הכח המיוחד ההוא, שהוא מוצא את עצמו שרוי תחת דגלו, אלא שעוד הלאה ילך, עד שאת התוכן החיובי אשר בצד השלילי של כל כח וכח, ע"פ המדה הנכונה, גם כן יכיר לטוב, וידע שלטובתו של הכח המיוחד, שהוא יותר נוטה אליו, צריך הוא להיות מושפע באיזו מדה גם מהצד השולל, שהכח האחר שולל את הכח הזה החביב שלו הוא, מפני שבשלילתו הוא מעמידו על מדתו הראויה לו ומצילו מהגרעון המסוכן של התוספת וההפרזה, וזוהי העבודה המיוחדת מעבודות הקשות שבמקדש, הקמיצה, "שלא יחסר ושלא יותיר". וכן כשנסתכל בשכל טוב בתסיסות, שאנו סובלים מהן כ"ב בדורנו, נדע שאך דרך אחד יש לפנינו: שכל אחד, בין יחיד ובין קבוץ, ישים אל לבו את המוסר הזה, ויחד עם ההגנה, שכל אחד קרוא להגין, על

מרכז המבקרים בניצן

ימים א'-ה' 09:00-16:00 | יום ו' בתיאום מראש
Info@merkazkatif.co.il
www.mkatif.org

מרכז קטיף: 8947 *

חפשו אותנו ב- ☎ מרכז קטיף

מרכז קטיף
להנצחת מורשת
גוש קטיף וצפון השומרון

יחד בסיפור הישראלי

למה אנחנו רבים? מערך שיעור בנושא המחלוקת בעם ישראל לכיתות תיכון

כתיבה: הרב ד"ר שוקי רייס, ראש החוג וראש מיזם התנ"ך, המכללה האקדמית הרצוג

אותו הכח המיוחד שהוא מקושר אליו, ע"פ טבע נפשו וע"פ הרגלו וחנוכו, ידע איך להשתמש בכחות שהם מוצאים להם מקלטם באנשים אחרים ובסיעות אחרות, למען ישלים את עצמו ואת סיעתו, בין בצד החיובי של הכחות האחרים ובין בחלק הטוב של הצדדים השליליים שלהם, שהם יהיו מאמצים באמת את כחו המיוחד במה שישמרו אותו מקלקלת ההפרזה, הגורמת חלישות כח וטשטוש צורה, באופן זה נוכל לקוות להגיע למצב של חיים הראויים לגוי אחד בארץ. מובן הדבר, כי מה שהכנסנו את הקודש בשדרת שלשת הכחות, שכל אחד צריך לצמצם את עצמו לפעמים כדי להניח מקום לחברו, איננו מובן כי אם בצד הטכני והמעשי של הקודש ובצדדים המחשביים וההרגשיים המתייחסים לזה. אמנם עצם הקודש העליון הרי הוא הנושא הכללי, שהצמצום הזה עצמו אף הוא מכלל עבודתו כמו כל העבודות הבאות לשכלול העולם והחיים בכל המובנים, שכולם הלא את ברכתם מקודש הם נושאים. על כן המחשבה האידיאלית הרוממה, המחשבה האלהית, היא בעצמה באמת חפשית היא מכל צמצומים, והקרבה האלהית היא ממולאה תמיד הרחבה עליונה למעלה מכל גבולים, "לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאד". ובהתהלך האדם והגוי בנתיבות הצדק המעשיים והמחשביים, הממודדים בגבולם, יבושר שלום לעלות גם כן אל האצילות הרחבה, "מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה".

מרכז המבקרים בניצן

ימים א'-ה' 09:00-16:00 | יום ו' בתיאום מראש
Info@merkazkatif.co.il
www.mkatif.org

מרכז קטיף: 8947 *

חפשו אותנו ב- ☎ מרכז קטיף

